

JĘZYK ANGIELSKI w branży stomatologicznej

ENGLISH
for dental professions

AUTOR	Ewa Fleischer
REDAKTOR PROWADZĄCY OPRACOWANIE REDAKCYJNE	Monika Nowicka
KONSULTACJA	dr n. med. Małgorzata Bujnowska, mgr Katarzyna Chmiel, mgr Agnieszka Madej, lek. stom. Marta Szymańska-Sowula, dr n. med. lek. dent. Joanna Tomaszewska
KOREKTA	Barbara Stasiakiewicz
PROJEKT OKŁADKI	Magdalena Skrzydlewska
OPRACOWANIE GRAFICZNE, SKŁAD I ŁAMANIE, PRZYGOTOWANIE DO DRUKU	UKRYTY WYMIAR Krzysztof Kanclerski nowy@uwymiar.pl
ILUSTRACJE	Michał Mularczyk oraz Fotolia®
WYDAWNICTWO	Centrum Rozwoju Edukacji EDICON sp. z o.o. ul. Kościuszki 57 61–891 Poznań
	Wydanie II
ISBN	978-83-946506-0-5
DRUK I OPRAWA	CGS Drukarnia ul. Towarowa 3 62–090 Mrowino www.cgs.pl

Materiały edukacyjne obejmują zagadnienia zawarte w rozporządzeniu Ministra Edukacji Narodowej z dnia 31 marca 2017 r. w sprawie podstawy programowej kształcenia w zawodach (Dz.U. 2017 poz. 860)

TABLE OF CONTENTS

SPIS TREŚCI

5	Introduction Wprowadzenie
8	Unit 1: The dental team
14	Unit 2: Dental hygienists
22	Unit 3: Dental assistants
30	Unit 4: Dental appointment
38	Unit 5: The oral cavity
44	Unit 6: Tooth anatomy
50	Unit 7: Types of teeth
56	Unit 8: Tooth numbering
62	Unit 9: The dental surgery
68	Unit 10: The dental unit
74	Unit 11: Dental instruments
82	Unit 12: Dental fillings
90	Unit 13: Chair-side assisting
98	Unit 14: Root canal treatment (RCT)
106	Unit 15: Wisdom teeth
114	Unit 16: Oral health and nutrition
120	Unit 17: Choosing the right toothbrush
128	Unit 18: Toothache
136	Unit 19: Teeth whitening
142	Unit 20: Workplace hazards
150	Unit 21: Disinfection and sterilisation of dental instruments
156	Unit 22: Looking for a job
162	Unit 23: Dental technician
168	Unit 24: Dentures
174	Unit 25: CAD / CAM
182	Unit 26: Orthodontics
188	Unit 27: Orthodontic diagnosis and treatment planning
194	Unit 28: A day in an orthodontist's life
200	Unit 29: Dental holidays
206	Unit 30: At a trade show
214	Polish up on your grammar!
254	Transcripts Transkrypcje nagrań
289	References Źródła

INTRODUCTION

WPROWADZENIE

Książka *Język angielski zawodowy w branży stomatologicznej* jest przeznaczona dla osób kształcących się na kierunkach asystentka stomatologiczna, higienistka stomatologiczna i technik dentystyczny. Mogą z niej skorzystać również inne osoby, które chcą lub powinny poszerzyć swoją wiedzę z zakresu języka angielskiego potrzebnego do efektywnej pracy i komunikacji w gabinecie stomatologicznym czy pracowni protetyki stomatologicznej.

Książka została napisana w przystępny sposób i zawiera zróżnicowane teksty oraz ćwiczenia, tak aby odpowiedzieć na potrzeby osób na różnym poziomie zaawansowania umiejętności językowych. Wszystkie teksty, a także niektóre ćwiczenia, zostały poprzedzone glosariuszem, czyli zestawieniem tłumaczeń wybranych słów oraz zwrotów, dzięki czemu zrozumienie nawet fachowych opisów będzie o wiele łatwiejsze.

Rozumienie ze słuchu oraz wymowę można ćwiczyć dzięki nagraniom dołączonym do książki. To co wyróżnia tę pozycję to fakt, że nagrane zostały również teksty do czytania. W nagraniach wzięli udział lektorzy mówiący z różnymi akcentami, dzięki czemu można oswoić się z wymową charakterystyczną dla różnych odmian języka angielskiego. Wszystkie teksty i ćwiczenia, do których dostępne są nagrania, zostały oznaczone ikonką płyty CD z odpowiednim numerem. Transkrypcje do ćwiczeń rozwijających umiejętność rozumienia ze słuchu zostały umieszczone na końcu książki (*Transcripts*).

Książka może być wykorzystywana zarówno w klasie, na kursie, jak i do samodzielnej nauki. Poszczególne zadania można rozwiązywać samodzielnie, w parach lub w większej grupie. W większości przypadków nauczyciel ma wybór w tym zakresie (dlatego praca w parach została wskazana za pomocą specjalnej ikonki jedynie w wybranych poleceniach).

W tekście książki zostały umieszczone również ramki z dodatkowymi wskazówkami językowymi (*Useful tips*), które ułatwią rozwiązywanie ćwiczeń lub zwrócą uwagę na istotne zagadnienie.

Dodatkowym atutem tej książki jest dodatek *Polish up your grammar!* (zamieszczony przed *Transcripts*), w którym w przystępny sposób omówiono podstawowe zagadnienia gramatyczne, a także wybrane struktury na bardziej zaawansowanym poziomie, których znajomość pomoże w poprawnym zrozumieniu niektórych tekstów i rozwiązywaniu ćwiczeń. Część z nich zawiera odwołania do wybranych sekcji dodatku *Polish up your grammar!*

Czytając poszczególne teksty, należy mieć świadomość, że wiele zagadnień, nawet w takiej dziedzinie, jak stomatologia, ma swoją specyfikę wynikającą z odmiennej terminologii, regulacji prawnych itp., które funkcjonują w tej branży w krajach anglosaskich. Dodatkowo, należy pamiętać o różnicach w nazewnictwie i pisowni (w książce co do zasady stosowana jest pisownia brytyjska).

Płyta CD dołączona do książki zawiera:

- nagrania w formacie mp3 – posłuchać można zarówno tekstów do zadań sprawdzających umiejętność rozumienia ze słuchu, jak i tych sprawdzających umiejętność rozumienia przeczytanej treści,
- klucz do ćwiczeń,
- wskazówki dla nauczyciela,
- dodatkowe materiały z języka branżowego oraz ogólnego w formacie PDF (teksty i zadania).

THE DENTAL TEAM

1. Match the job to the correct picture.

Dopasuj nazwę zawodu do prawidłowego zdjęcia.

- ☐ dentist / general dental practitioner (GDP)
- ☐ dental assistant / dental surgery assistant (DSA)
- ☐ dental hygienist / dental nurse
- ☐ radiographer / radiologic technologist
- ☐ dental technician / dental laboratory technician
- ☐ receptionist

2. Match the names of jobs in Polish to their English equivalents.

Dopasuj polskie nazwy zawodów do ich angielskich odpowiedników.

1 technik elektroradiolog	a dental assistant /
dental surgery assistant (DSA)
2 asystentka
stomatologiczna	b dental hygienist / dental nurse
3 recepcjonistka	c dental technician
4 lekarz dentysta	d radiographer
5 higienistka
stomatologiczna	e dentist /
general dental practitioner (GDP)
6 technik dentystyczny	f receptionist

3. Who does the following things?

Kto wykonuje poniższe czynności?

GLOSSARY

appointment – wizyta

cancel – odwoływać

denture – proteza dentystyczna

handle – zajmować się

manufacture – produkować, wytwarzać

supplies – materiały, zaopatrzenie

treatment – leczenie, zabieg

A A _____

- answers phone calls from patients,
- books and cancels appointments,
- handles payments from patients,
- orders supplies (e.g. dental materials).

B A _____

- rarely works directly with patients,
- makes and repairs dentures and crowns,
- works with materials such as steel, porcelain or waxes,
- uses CAD/CAM technology to design and manufacture dentures and crowns.

C A _____

- works directly with the dentist,
- helps the dentist during procedures,
- prepares the work area and materials for treatments,
- disinfects and sterilises dental instruments.

4. Complete the sentences with the infinitive verb form of the verbs from exercise 3.

Uzupełnij zdania odpowiednim czasownikiem z ćwiczenia 3. w formie bezokolicznika.

USEFUL TIPS

Bezokolicznik (infinitive) to podstawowa, nieodmieniona forma czasownika, np. book, go, have (a nie np. books, goes, had).

- 1 _____ (umawiać, rezerwować) and cancel appointments
- 2 _____ (dezynfekować) dental instruments
- 3 _____ (zamawiać) supplies
- 4 _____ (pomagać) the dentist during procedures
- 5 _____ (naprawiać) crowns
- 6 _____ (pracować) with steel, porcelain or waxes

5. Who does the following things? Complete the sentences with the correct job names from exercises 1.

Kto wykonuje poniższe zadania? Uzupełnij zdania nazwami odpowiednich zawodów z ćwiczenia 1.

GRAMMAR: 2. Present Simple

- 1 A _____ handles payments from patients.
- 2 A _____ repairs dentures and crowns.
- 3 A _____ sterilises dental instruments
- 4 A _____ educates patients about oral hygiene.
- 5 A _____ prepares the work area for treatments.
- 6 A _____ specialises in different imaging techniques (e.g. X-rays, computed tomography).

6. Match the English words with their Polish equivalents.

Dopasuj angielskie nazwy do ich polskich odpowiedników.

1 denture	a zabieg
2 steel	b proteza dentystyczna
3 appointment	c wizyta
4 oral hygiene	d korona
5 treatment	e higiena jamy ustnej
6 crown	f stal

7. Complete the sentences with the words.

Uzupełnij zdania odpowiednimi słowami.

crown denture sterilise
oral hygiene appointment technology

- 1 An autoclave is a piece of equipment used to _____ dental instruments.
- 2 Good _____ is everything you do to keep your mouth, teeth and gums healthy.
- 3 When you want to visit a dentist, you usually have to book an _____ first.
- 4 A _____ is a type of dental restoration. It is cemented onto a tooth or implant.
- 5 CAD/CAM _____ is used to design and manufacture dental restorations.
- 6 A _____ is a set of false teeth.

8. Listen to the conversation. Who is joining the dental team?

Posłuchaj rozmowy. Kto dołącza do zespołu stomatologicznego?

The new member of the dental team is _____.

She is a _____.

9. Listen to the entire conversation. Decide whether the following statements are true (T) or false (F).

Posłuchaj całej rozmowy. Określ, czy poniższe stwierdzenia są prawdziwe (T) czy fałszywe (F).

- 1 Tom knows that Dr Dentine hired a new hygienist.
- 2 Jenny is late.
- 3 Anna is a radiographer.
- 4 Tom will show Jenny around the practice.
- 5 Tom needs to develop some X-rays.

10. Listen to the conversation again and complete the sentences with the missing words.

Wysłuchaj ponownie rozmowy i uzupełnij zdania brakującymi słowami.

- 1 Hi, Tom! How are you _____?
- 2 So, what's _____?
- 3 That's _____ to me.
- 4 She is _____!
- 5 _____ to meet you, Jenny.
- 6 Hello! Pleased to _____ you.
- 7 _____ to the team!
- 8 I'm _____ I will.

11. Match Polish sentences to their English equivalents.

Dopasuj polskie zdania do ich angielskich odpowiedników.

1 Nice to meet you.	a W porządku. A ty? / Dobrze. A u Ciebie?
2 This is my colleague.	b Jak się masz? / Co u ciebie?
3 How are you?	c Miło cię poznać.
4 I'm fine. And you?	d Nic specjalnego.
5 What's up?	e Co słychać? / Co tam?
6 Nothing much.	f To mój kolega z pracy.

12. Translate the following sentences into English.

Przetłumacz poniższe zdania na język angielski.

1 Miło cię poznać.

2 Hanna jest technikiem dentystycznym.

3 To moja koleżanka z pracy, Anna.

4 Marta naprawia protezy dentystyczne.

5 Asystentka stomatologiczna sterylizuje narzędzia stomatologiczne.

6 Recepcjonistka umawia i odwołuje spotkania.

7 Julia zajmuje się płatnościami.

8 Asystentka pomaga dentyście w trakcie zabiegów.

13. Write a similar dialogue to the one you listened to in exercise 10.

Use words and phrases from this unit.

Napisz podobny dialog do tego, którego słuchałeś w ćwiczeniu 10.

Użyj słów i zwrotów z tego rozdziału.

DENTAL HYGIENISTS

1. Try to answer the following questions.

Spróbuj odpowiedzieć na poniższe pytania.

- 1 What does a dental hygienist do?
- 2 Where does a dental hygienist work?

2. Read the text and check your answers to the questions in exercise 1.

Przeczytaj tekst i sprawdź swoje odpowiedzi z ćwiczenia 1.

GLOSSARY

assess – oceniać

cooperate (with sb) – współpracować (z kimś)

dental office, dental surgery – gabinet stomatologiczny

discolouration – przebarwienia

flossing – czyszczenie zębów nicią dentystyczną

healthcare facilities – ośrodki opieki zdrowotnej

independently – niezależnie

maintain – utrzymywać, zachowywać

nutritional counselling – doradztwo żywieniowe

oral prophylaxis – profilaktyka jamy ustnej (stomatologiczna)

(dental) plaque – płytką nazębną, osad nazębny

polish – polerować

prevention – zapobieganie

provide – dostarczać, zapewniać

tartar – kamień nazębny

tooth decay – próchnica zębów

ultrasonic – ultradźwiękowy

What does a dental hygienist do?

A dental hygienist is a licensed dental professional who is responsible for educating patients in the **prevention** of oral disease. Dental hygienists help patients develop and **maintain** proper oral hygiene and assist dentists in providing overall oral health care services.

Typically, dental hygienists work in **dental offices**, but they may also practice in hospitals, **healthcare facilities** or schools. Although dental hygienists may work **independently**, they usually work together with a dentist to **provide** oral health care. Because most dentists **cooperate with** dental hygienists on a part-time basis, hygienists often work for more than one dental office.

Dental hygienists work closely with patients and:

- **asses** their oral health,
- create treatment plans,
- provide **oral prophylaxis** (remove **tartar**, **discolouration** and **plaque** from teeth),
- clean and **polish** teeth using power and **ultrasonic** tools or lasers,
- provide **nutritional counselling** to help avoid **tooth decay**,
- teach them about proper brushing and **flossing** techniques.

3. Read the text again and decide whether the following statements are true (T) or false (F).

Przeczytaj tekst ponownie i określ, czy poniższe stwierdzenia są prawdziwe (T) czy fałszywe (F).

- 1 To become a dental hygienist, you need to have a university degree.
- 2 Dental hygienists usually have their own dental offices.
- 3 A dental hygienist can remove tartar.
- 4 Dental hygienists repair dental restorations, such as dentures and crowns.
- 5 Dental hygienists instruct patients on proper oral hygiene and a healthy diet.

4. Complete the sentences with the correct words.

Uzupełnij zdania odpowiednimi wyrazami.

flossing tartar prophylaxis decay polish discolouration

- 1 Tobacco products and the consumption of drinks such as red wine, tea or coffee may lead to tooth _____.
- 2 Daily _____ helps remove plaque from around the teeth and gums.
- 3 Oral _____ is the removal of tartar, discolouration and plaque build-up.
- 4 _____ is the build-up of hardened plaque that forms on teeth and can make them decay.
- 5 Dental hygienists can clean and _____ teeth using ultrasonic tools.
- 6 Nutritional counselling can help patients avoid tooth _____.

5. Match the English words with their Polish equivalents.

Dopasuj angielskie wyrazy do ich polskich odpowiedników.

1 tartar	a szczęka
2 oral prophylaxis	b kamień nazębny
3 tooth decay	c polerować
4 plaque	d czyszczenie zębów nicią dentystyczną
5 flossing	e profilaktyka stomatologiczna
6 polish	f przebarwienia
7 jaw	g próchnica zębów
8 discolouration	h płytka nazębna

6. Listen to Jenny and Rachel talking about Jenny's typical workday. 4

Tick (✓) the topics they talked about.

Posłuchaj rozmowy Jenny i Rachel o typowym dniu pracy Jenny.
Zaznacz (✓) tematy, o których mówiły.

☐ working hours	☐ legal regulations
☐ training	☐ nutritional counselling
☐ oral prophylaxis	☐ patients

GLOSSARY

bite - gryźć, zgryz

cavity - ubytek

cliché - banał, frazes

go over - przeglądać, sprawdzać

gums - dziąsła

hectic - napięty, nerwowy

impatient - niecierpliwy

mandatory - obowiązkowy

patient chart - karta pacjenta

repetitive - powtarzalny

7. Listen to the conversation again. Decide whether the following statements are true (T) or false (F). 4

Posłuchaj rozmowy jeszcze raz. Określ, czy poniższe stwierdzenia są prawdziwe (T) czy fałszywe (F).

- Jenny starts work at 8:00.
- Jenny sees between 8–10 patients a day.
- New patients have to give information about their medical history.
- Jenny has to work at weekends.
- A dental hygienist can be impatient.

8. What exactly does Jenny do at work? Complete the sentences with the appropriate verbs.

Co Jenny robi w pracy? Uzupełnij zdania odpowiednimi czasownikami.

goes prepares demonstrates makes sees removes

- Jenny _____ over charts and records.
- She _____ sure the equipment and her tools are clean.
- She _____ between 8 to 10 patients a day.
- She _____ tartar, discolouration and plaque.
- She _____ proper brushing and flossing techniques.
- She _____ the equipment.

- 5 9. Listen to a conversation between Jenny and her new patient. Fill in the questionnaire based on the patient's remarks.

Posłuchaj rozmowy Jenny z jej nowym pacjentem.

Uzupełnij kwestionariusz na podstawie odpowiedzi pacjenta.

GLOSSARY

anaesthesia – narkoza, znieczulenie

bleed – krwawić

blood pressure – ciśnienie krwi

braces – aparat na zęby

clench – zaciskać

condition – warunek, tutaj: choroba

joint – staw

suffer (from sth) – cierpieć (na coś)

tender – czuły, delikatny

Dental History

- 1 Patient's name: _____
- 2 Last dental visit: _____
- 3 Treatment received: _____
- 4 Medical conditions: _____
- 5 Allergies: _____
- 6 How often do you brush your teeth?
☐ once a day ☐ twice a day ☐ three or more times a day
- 7 Do your gums bleed easily, feel tender or irritated?
☐ Yes ☐ No
- 8 Are your teeth sensitive to sweets, cold, heat or pressure?
☐ Yes ☐ No
- 9 Have you ever worn braces?
☐ Yes ☐ No
- 10 Do you ever clench your teeth during the day?
☐ Yes ☐ No
- 11 Do you have bad breath?
☐ Yes ☐ No
- 12 Do you suffer from headaches or migraine, pains in your face or your ear?
☐ Yes ☐ No
- 13 Do your jaw joints ever hurt or click?
☐ Yes ☐ No
- 14 Have you ever had any bad reactions to anaesthesia?
☐ Yes ☐ No

10. Listen to the conversation again and complete the sentences with the missing words.

Posłuchaj rozmowy jeszcze raz i uzupełnij zdania brakującymi słowami.

- 1 What's your name and _____?
- 2 What _____ did you receive?
- 3 _____ when I brush.
- 4 Do you ever _____ your teeth during the day?
- 5 Asthma and blood pressure _____.
- 6 I tested _____ for latex.

11. Match the words to form correct expressions.

Dopasuj wyrazy, aby utworzyć poprawne wyrażenia.

1 bleeding	a headaches
2 medical	b teeth
3 patient	c pressure
4 reaction to	d gums
5 flossing	e chart
6 existing	f medical condition
7 suffer from	g history
8 wear	h technique
9 clench	i braces
10 blood	j anaesthesia

12. Translate the questions below into English.

Przetłumacz poniższe pytania na język angielski.

- 1 Czy jest Pan (Pani) na coś uczulony(a)?

- 2 Czy źle reaguje Pan (Pani) na znieczulenie?

- 3 Czy ma Pan (Pani) nieprzyjemny oddech z ust?

- 4 Czy ma Pan (Pani) kamień nazębny?

- 5 Jak często myje Pan (Pani) zęby?

- 6 Czy krwawią Panu (Pani) dziąsła?

13. Work in pairs. Use the questionnaire from exercise 9 to practice a similar conversation.

Praca w parach. Wykorzystajcie kwestionariusz z ćwiczenia 9., aby poćwiczyć podobną rozmowę.

- Wyobraź sobie, że jesteś higienistką stomatologiczną, która odwiedzi wkrótce grupę dzieci (w wieku 7–8 lat) w pewnej szkole. Twoim zadaniem będzie wytłumaczyć im, jak ważna jest higiena jamy ustnej i zdrowa dieta. Jakich argumentów i metod instruktażu użyjesz, aby przekazać swoje rekomendacje dzieciom?

[illegible]

DENTAL ASSISTANTS

1. Try to answer the following questions.

Spróbuj odpowiedzieć na poniższe pytania.

- 1 What does a dental assistant do?
- 2 What are the advantages and disadvantages of being a dental assistant?
- 3 Which job is more interesting: the job of a dental hygienist or a dental assistant? Why do you think so?

2. Read the interview with Barbara, a dental assistant.

Complete the sentences with the suitable questions from the list.

Przeczytaj wywiad z Barbarą, asystentką stomatologiczną.

Uzupełnij zdania odpowiednimi pytaniami z listy.

GLOSSARY

advantage – przewaga, zaleta

boost – poprawić, wzmocnić

challenge – wyzwanie

comfort – tutaj: pocieszać

disadvantage – niekorzyść, wada

drawback – wada

flexibility – elastyczność, łatwość przystosowania się

focused – skupiony, skoncentrowany

infectious disease – choroba zakaźna

lose your temper – stracić panowanie nad sobą

miss – nie zauważyć, nie trafić, przeoczyć

on purpose – celowo, specjalnie, umyślnie

pay attention (to sb/sth) – zwracać uwagę (na kogoś/coś)

prevent – zapobiegać

responsibility – odpowiedzialność

rewarding – dający satysfakcję

saliva – ślina

up-to-date – aktualny, zorientowany w nowościach

variety – różnorodność

workshop – warsztat

- A What are your responsibilities?
- B As a dental assistant, do you often take part in extra courses?
- C What are the advantages of being a dental assistant?
- D On average, how much does a dental assistant earn?
- E What kind of personality traits do you need to be a good dental assistant?
- F What are the disadvantages of working as a dental assistant?

An interview with a dental assistant

1

Because technology is an important part of dentistry, you have to keep your knowledge and skills **up-to-date**. You shouldn't study to become a dental assistant if you dislike biology and chemistry. You don't have to know everything, but you have to have a solid knowledge of the basics. Everything else you can learn on the job. There are many seminars and **workshops** you can participate in to **boost** your skills. My dental practice pays for all the courses and conferences that I take part in.

2

It depends on several factors: experience, qualifications, range of **responsibilities** or even location. The pay scale ranges from \$30,000 in big cities to around \$25,000 in smaller ones. Your earnings are also determined by whether you work full-time or part-time. If you become a Registered Dental Assistant (RDA) you can earn \$65K per year.

3

There aren't many. Definitely backache and neck pain. Very often you sit or stand in strange positions for hours. Infections are another **drawback** of being a dental assistant. Because we work with people, we are exposed to their blood, **saliva** and many **infectious diseases**.

This is why you have to wear a face mask and gloves at all times. Sometimes patients have anxiety attacks and get aggressive, so that's never fun. In such cases we give them nitrous oxide, "laughing gas", to make them feel more relaxed. But it's still a stressful situation for the staff. Sometimes patients test your patience **on purpose**. You mustn't **lose your temper** then and should always keep calm no matter how difficult the patient is being.

4

The job itself is really interesting and **rewarding**. There is a lot of **variety** - every day is a new **challenge**. The pay is good. You meet a lot of interesting people from all walks of life. There is a lot of **flexibility** - you can work full-time or part-time.

5

There are quite a few. First of all, you have to prepare the work area for treatments and procedures. You need to prepare the instruments and any other materials the dentist might need during the procedure. You have to clean and sterilise everything. You need to set up the dental unit, prepare patients for treatments, that is seat and drape them. During the procedure you are responsible for mixing and placing materials on instruments and passing them to the dentist. You have to be **focused** all the time and know when to do what - like use a saliva ejector to **prevent** pooling of saliva. Good timing is everything!

6

To do this job you must like working with people. You should be empathetic because sometimes patients are afraid or nervous and you need to **comfort** them. A good sense of humour also helps. You must be well-organized and detail-oriented: you sterilise instruments, prepare materials, are responsible for patient safety, so it is important to follow protocols. You also need to be a good listener and **pay attention to** what the patients are saying. If you don't, you could **miss** an important piece of information - like what they are allergic to and as a result put their life at risk.

3. Read the interview again and answer the questions below.**Try to use your own words!**

Przeczytaj wywiad ponownie i odpowiedz na poniższe pytania.
Spróbuj odpowiadać własnymi słowami!

- 1 What does a dental assistant do?
- 2 What are the advantages of being a dental assistant?
- 3 What are the disadvantages of being a dental assistant?
- 4 On average, how much does a dental assistant earn (in the US)?
- 5 What does Barbara say about her patients?
- 6 According to Barbara, what kind of personality traits do you need to be a good dental assistant?

4. Match the suitable words and phrases in bold (from the text) with their definitions.

Dopasuj odpowiednie pogrubione słowa i wyrażenia (z tekstu) do ich definicji.

- 1 _____ - not by accident
- 2 _____ - giving satisfaction or pleasure
- 3 _____ - the liquid which keeps the mouth wet and helps prepare food for digestion
- 4 _____ - a disadvantage
- 5 _____ - a meeting at which people learn new skills or try to boost the skills they have
- 6 _____ - to stop something from happening
- 7 _____ - the quality of being able to change easily according to the situation
- 8 _____ - able to be passed from one person, animal or plant to another

5. Match other words and phrases from the text with their Polish equivalents. You can try to guess their meanings from context.

Dopasuj inne słowa i wyrażenia z tekstu do ich polskich odpowiedników. Możesz spróbować odgadnąć ich znaczenie z kontekstu.

1 participate (in)	a zawód, pozycja społeczna
2 exposed (to)	b brać udział (w)
3 drape	c zależeć (od)
4 work part-time	d narażony (na)
5 walk of life	e przykrywać
6 depend (on)	f pracować w niepełnym wymiarze godzin

6. Complete the sentences with the appropriate words.

Uzupełnij zdania odpowiednimi słowami.

participate well-organised depends
empathetic prevent exposed

- 1 Susan is _____ and punctual. She is a true professional!
- 2 When you work with patients, especially children and older people, you have to be _____.
- 3 Anna and Sebastian often _____ in international conferences.
- 4 You can work in the mornings or in the afternoons. It _____ on what you prefer and on your timetable at school.
- 5 Toilets at music festivals are not very clean. You are _____ to a lot of bacteria in them!
- 6 Nutritional counselling can help patients _____ tooth decay.

7. Do you agree with the following statements?

Discuss your opinion with another person from your group.

Czy zgadzasz się z poniższymi stwierdzeniami?

Przedyskutuj swoją opinię z inną osobą z grupy.

- 1 Participating in workshops and conferences is a waste of time.
- 2 Setting up your own practice is better than working for someone else.
- 3 If you want to be successful, you need to keep your skills up-to-date.

8. Look at some sentences from the text. Match the words in bold in sentences 1–6 with the meanings a–e (as in the example). You will have to use one meaning twice.

Spójrz na niektóre zdania z tekstu. Dopasuj pogrubione słowa w zdaniach 1–6 do znaczeń a–e (jak w przykładzie). Jedno znaczenie będzie trzeba wykorzystać dwukrotnie.

GRAMMAR: 7. Have to, must, need to, should

You (1) **shouldn't** study to become a dental assistant if you dislike biology and chemistry.

You (2) **don't have to** know everything, but you have to have a solid knowledge of the basics.

You (3) **mustn't** lose your temper then and (4) **should** always keep calm no matter how difficult the patient is being.

You (5) **have to** sterilise all the instruments and make sure the dentist can reach them easily.

To do this job you (6) **must** like working with people.

- a It's a good idea.
- b It's not a good idea. *shouldn't*
- c It's necessary.
- d It's not necessary, but you can do it if you want to.
- e It's not allowed. You can't do it.

USEFUL TIPS

Jaka jest różnica między **must** i **have to**? Oba wyrażenia oznaczają właściwie to samo (ale tylko w formie twierdzącej!), czyli „musieć coś zrobić”.

Must używamy do mówienia o powinnościach lub obowiązkach, które sami na siebie nakładamy (to my uważamy, że musimy coś zrobić).

Have to używamy wtedy, kiedy to ktoś inny (albo sytuacja zewnętrzna) wymusza na nas określone zachowanie.

W mowie zdecydowanie częściej używa się formy **have to**.

Warto jednak pamiętać, że bez względu na to, czy powiemy **I have to go to the dentist**, czy **I must go to the dentist**, zostaniemy zrozumiani przez rodzimych użytkowników języka angielskiego!

POLISH UP* ON YOUR GRAMMAR!

*to polish up – odświeżyć

1. TO BE

Czasownika **to be** (być) używamy m.in. wtedy, gdy mówimy o:

- wieku
I am 30.
- czasie
It is 9 p.m.
- zawodach
He is a firefighter.
- cenach
This watch is very expensive.
- kolorach
Her dress is blue.
- narodowościach
They are Japanese.
- stanach i emocjach
She is sick.

POSITIVE (forma twierdząca)

I	am	I'm
he		he's
she	is	she's
it		it's
we		we're
you	are	you're
they		they're

NEGATIVE (forma przecząca)

I	am not	I'm not
he		he's not / he isn't
she	is not	she's not / she isn't
it		it's not / it isn't
we		we're not / we aren't
you	are not	you're not / you aren't
they		they're not / they aren't

QUESTIONS (pytania)

I	Am I?
he	Is he?
she	Is she?
it	Is it?
we	Are we?
you	Are you?
they	Are they?

1. Complete the sentences with the positive form of the verb to be.

Uzupełnij zdania formą twierdzącą czasownika **to be**.

- 1 I _____ 22 years old.
- 2 You _____ right.
- 3 He _____ interested in photography.
- 4 She _____ married.
- 5 You _____ welcome!
- 6 The weather _____ nice today.
- 7 Hurry up! We _____ late!
- 8 His sister _____ really good at math.

2. Complete the sentences with the negative form of the verb to be.

Uzupełnij zdania formą przeczącą czasownika **to be**.

- 1 She _____ married. She is single.
- 2 They _____ from Ireland. They are from Canada.
- 3 He _____ 30. He is 40.
- 4 Brad Pitt _____ my favourite actor. George Clooney is!
- 5 I _____ angry. I'm just tired.
- 6 We _____ ready. Please wait a moment.
- 7 She _____ a nurse. She is a dental nurse.
- 8 It _____ Monday today. It's Tuesday.

3. Complete the sentences with the correct form of the verb to be.

Uzupełnij zdania poprawną formą czasownika **to be**.

- 1 He _____ (nie jest) happy.
- 2 They _____ (są) very nice.
- 3 I _____ (nie jestem) ready. I need more time.
- 4 We _____ (jesteśmy) in the office right now.
- 5 He _____ (nie jest) a teacher. He _____ (jest) an engineer.
- 6 My brother _____ (ma) 12 years old.
- 7 She _____ (jest) sick.
- 8 Her name _____ (nie jest) Susan. Her name _____ (jest) Sarah.

4. Make questions using the correct form of the verb *to be*.

Utwórz pytania, używając poprawnej formy czasownika **to be**.

- 1 _____ he a student?
- 2 _____ they German?
- 3 _____ you afraid of spiders?
- 4 _____ we late?
- 5 _____ your wife English?
- 6 _____ I in the right room?
- 7 _____ she married?
- 8 _____ you here on holiday?

5. Listen to the interview and choose the correct answer.

Posłuchaj wywiadu i wybierz prawidłową odpowiedź.

Name:	Jessie	James
Last name:	Harrison	Harrington
Age:	32	42
Job:	teacher	engineer
Marital status:	married	single
Nationality:	American	Polish

Interests:

☐ cycling	☐ nature
☐ photography	☐ running
☐ camping	☐ animals

REFERENCES

ŹRÓDŁA

Przy pisaniu tekstów wykorzystano m.in. poniższe źródła:

Books Książki

- *Zasady i techniki pracy w gabinecie stomatologicznym*
- *Profilaktyka stomatologiczna*

autorstwa lek. stom. Marty Szymańskiej-Sowuli oraz mgr Katarzyny Chmiel.

Websites Strony internetowe

www.dentistryiq.com/index.html

www.colgate.pl/app/Colgate/PL/HomePage.cvsp

www.webmd.com

www.nhs.uk/pages/home.aspx

www.mayoclinic.org

www.aae.org

www.osha.gov

www.mouthhealthy.org/en

www.deardocor.com

www.ada.org

JĘZYK ANGIELSKI w branży stomatologicznej

ENGLISH for dental professions

Ewa Fleischer – jako dziecko mieszkała w USA, przez ostatnią dekadę związana z Poznaniem. Absolwentka filologii angielskiej Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu (specjalizacja tłumaczenie konferencyjne). Autorka kursów e-learningowych o tematyce biznesowej, e-commerce oraz materiałów do nauki angielskiego (fiszki, kursy e-learningowe). Od ponad 10 lat lektorka języka angielskiego na wszystkich poziomach zaawansowania (renomowane szkoły językowe, kursy unijne dla instytucji publicznych). Współpracuje z Polską Akademią Nauk oraz wydawnictwami: Lingo, Pearson i Macmillan. Specjalizuje się w biznesowych kursach in-company dla wiodących firm z branży: medycznej, informatycznej i inżynierskiej.

ISBN 978-83-946506-0-5

cena: 90,00 zł